

La transició digital: el dia que l'electrònica va substituir la pel·lícula

Segons el diccionari de l'IEC, una pel·lícula és una «cinta de material plàstic transparent que fa de suport a una emulsió fotosensible que permet la impressió d'imatges fotogràfiques o cinematogràfiques». Si ens refiem d'aquesta definició, hem de dir que allò que es projecta a les sales de cinema no són pel·lícules, sinó una altra cosa. I abans que m'assenyaleu amb el dit acusador, ja reconec que he fet una petita trampa, perquè la segona accepció del mot *pel·lícula* l'identifica amb el concepte, molt menys restrictiu, *obra cinematogràfica*.

Text > **JOSEP MIR**, periodista

La identificació entre *pel·lícula* i el suport semitransparent que, arrossegat entre un raig de llum i unes lents, crea la il·lusió de moviment als ulls de l'espectador no és un detall tècnic irrellevant, perquè identifica el material de què estaven fets els somnis fins fa, com aquell qui diu, quatre dies. De la mateixa manera que encara parlem del *món del cel·luloide* quan ens volem referir a la indústria del cinema, malgrat que el cel·luloide com a material va desaparèixer dels laboratoris cinematogràfics fa set dècades pel seu caire altament inflamable, continuarem parlant de *pel·lícules* encara que, tècnicament, siguin fitxers electrònics emmagatzemats en discos, transmesos via satèl·lit o per fibra òptica.

Els espectadors i consumidors encara ens estem refent de la substitució de les cintes cinematogràfiques pels suports digitals, però els autèntics visionaris fa temps que ho tenen tot previst. No fa ni deu anys que Bill Gates va proclamar la imminent obsolescència dels DVD dient que les properes generacions se sorprendrien quan els diguessin que la gent comprava i guardava les pel·lícules en uns *petits discos platejats*.

Expliqueu, doncs, als joves d'avui que fins abans d'ahir les pel·lícules arribaven als cinemes cada setmana en saques de roba que pesaven uns trenta quilos cadascuna i que contenien un

>> Instal·lació del nou projector digital al Cinema Truffaut de Girona.

(Font: AJUNTAMENT DE GIRONA. CRDI. JOAN SABATER.)

munt de bobines de pel·lícula de 35 mm que el projeccionista de cada cinema havia d'empalmar per poder projectar la pel·lícula sencera, i de desmuntar i ficar-la de nou a la saca per tornar-la a la distribuïdora. Expliqueu-los, a més, que tot aquest anar amunt i avall de saques i bobines el feien empreses de transport especialitzades que, fins i tot, tenien una còpia de les claus de les sales per poder deixar-hi les pel·lí-

cules de matinada, fent ruta de ciutat en ciutat.

Tot això s'ha acabat amb l'esperada (i temuda) *transició digital*, la transformació tècnica més important i profunda que han viscut les sales de projecció en la història del cinema. I això és tan fonamental perquè el principi en què es basava la projecció abans de la digitalització era essencialment el mateix d'ençà que el cinema existeix. Tots els avenços

>> *Projeccionista a la cabina de projecció dels antics Cines Oscar de Girona.*
(Font: AJUNTAMENT DE GIRONA. CRDI. JORDI S. CARRERA.)

tècnics introduïts al cinema en més de cent anys (el sonor, el color, el 3D, el so multicanal o els grans formats) es van fer en forma d'afegit a la pel·lícula física, però mai com a substitució del suport.

Això és cert si parlem de sales de projecció, perquè, abans d'aquesta transició, ja feia temps que bona part de la producció cinematogràfica es feia en suports electrònics que després es copiaven a suport fotogràfic.

La cursa per la digitalització

Quan es va fer evident que la desaparició del sistema analògic de projecció era inevitable, algunes veus van augurar el tancament en massa de sales de cinema, sobretot als pobles i per part de les empreses independents. Entre el 2010 i el 2011, mentre a la resta d'Europa les sales s'estaven posant al dia amb agilitat, a l'Estat espanyol la conversió anava molt endarrerida. Es feien reunions i congressos per parlar-ne, en què els experts ja reclamaven que les administracions havien de trobar la manera d'ajudar les sales a modernitzar-se. Alguns exhibidors van buscar maneres imaginatives de fer-se càrrec de la inversió que suposava el canvi (un projector digital de darrera generació tenia un cost de més de seixanta mil euros) o van ser capaços de trobar aquests ajuts a Europa.

La imaginació per trobar finançament

Un exemple d'unes sales de Barcelona va destacar per la seva originalitat: els

Cinemes Girona van posar a la venda uns abonaments que, per trenta euros, permetien veure totes les pel·lícules que s'hi estrenessin durant un any. En van vendre uns quatre mil, i la quantitat recaptada els va permetre posar al dia dues de les tres sales. L'any següent van repetir la iniciativa per digitalitzar la sala que els faltava.

A la ciutat de Girona, el Cinema Truffaut, propietat de l'Ajuntament, va ser una de les dues úniques sales de Catalunya que va poder optar a un ajut del programa Media europeu per adquirir un projector digital. L'altra va ser el CineBaix, de Sant Feliu de Llobregat. El juny de 2013, l'aleshores alcalde de Girona Carles Puigdemont va presentar oficialment el nou projector, subvencionat en un quaranta per cent pel programa europeu.

Al'estiu de 2013, tothom tenia clara la necessitat que totes les sales es digitalitzessin abans que passés un any, ja que es preveia que aquest era el període que veuria la desaparició de les còpies en 35 mm. Malgrat això, ni l'Estat ni la Generalitat havien promogut encara cap ajut a les empreses per a la remodelació dels sistemes de projecció. Finalment, el desembre de 2013, el Departament de Cultura del Govern català va impulsar un pla de digitalització de sales de cinema, que proposava una línia d'ajuts per a l'adquisició d'equips i una altra de préstecs. Podien optar a l'ajut, de vint mil euros, els cinemes amb una

sola sala o les multisales amb quatre sales com a màxim, de municipis de menys de cent mil habitants, que fessin un mínim de tres-centes sessions a l'any i que estiguessin situats a més de trenta quilòmetres d'un altre cinema digital. L'objectiu era ajudar les zones on les empreses exhibidores no podien finançar la inversió sense l'ajut públic.

Ribes de Freser i Camprodon

Dos exemples de municipis que van poder fer el canvi gràcies al suport dels mateixos espectadors i d'entitats del poble són Ribes de Freser i Camprodon. A Ribes el cinema havia tancat l'any 2007 i es va reobrir al cap d'un any a iniciativa de l'entitat Amics del Cinema de la Vall de Ribes. El 2014 van iniciar una campanya per fer possible salvar la sala. Després d'uns mesos d'incertesa, el canvi es va poder fer amb el finançament de l'Ajuntament de Ribes de Freser i la Diputació de Girona i el suport dels Amics del Cinema de la Vall de Ribes.

La sala de Camprodon, el Casal Camprodoní, va poder tirar endavant el canvi unint els esforços dels ajuntaments de la vall de Camprodon, la mateixa entitat gestora del Casal i una campanya de micromecenatge. La nova instal·lació es va inaugurar el desembre de 2014, dos mesos després de la de Ribes.

Superats el neguit i la incertesa de la conversió digital, els avantatges de la conversió són clars. Per una banda, els nous sistemes de projecció han desterrat per sempre les ratlles i els sorolls provocats pel desgast de les còpies analògiques. Per l'altra, la versatilitat del suport digital i la reducció dels costos per còpia es tradueixen en una oferta més variada, que permet combinar sessions doblades i en versió original subtitulada amb molta més agilitat. Al final, qui hi surt guanyant són els espectadors que van a les sales i que cada cop són més exigents amb la qualitat del producte que se'ls ofereix.

Els cinemes amb menys recursos van haver de buscar fórmules imaginatives per poder fer el canvi